

Kako zapoceti rat

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 46

Svedok ciji se ime drzi u tajnosti i koji je najavljen samo kao K-3, doveo je Medjunarodni sud jos jedan korak blize najuzem krugu Milosevicevih saradnika. K-3 je nekada bio znan kao Ratimir Tanic. Tanic je bio savetnik Sluzbe Drzavne Bezbednosti Srbije (SDB) i Dusana Markovica, predsednika Nove Demokratske Stranke (koja je od 1994 do 1997 bila u koaliciji sa Milosevicevom Socijalistickom Partijom Srbije (SPS) i Jugoslavenskom Levicom (JUL) Mirjane Markovic.) Vec dve i po godine, od kada su ga uhapsili i u zatvoru mucili policajci odani Milosevicu, Tanic zivi pod novim imenom u inostranstvu. Iako je sudnica za vreme njegovog svedocenja bila otvorena za javnost, Tanic je sedeo iza paravana i njegovo se lice nije videlo na televizijskim monitorima u sudnici.

Tanic je izjavio da je u prolece 1997 Milosevic poceo aktivno da radi na tome da se izazove vojni sukob na Kosovu, uprkos pregovorima koji su bili u toku (a koje je on odobrio) da se nadje politicko resenje krize. Mnogi smatraju da je Milosevic hteo da se smanji broj Albanaca na Kosovu i da im zatim oduzme manjinska prava. Medjutim, jos je verovatnije da je Milosevic bio prvenstveno zainteresovan da obnovi svoju politicku poziciju, koja je bila oslabljena posle demonstracija zimi 1996-97. U napetom razgovoru izmedju Tanica i Milosevica tokom unakrsnog ispitivanja, Tanic je otkrio da su SDB i vojska poceli tajno da prisluskuju Miloseviceve razgovore, bojeci se da ce ovaj da izazove gradjanski rat. Milosevicev stav u odnosu na Kosovo bio je jedan od razloga sto je Nova Demokratija u to vreme napustila vladajucu koaliciju. "Umesto politickog resenja koje je vec bilo postignuto i koje je garantovalo mirno resenje krize na Kosovu, ... Milosevic je izabrao politiku sukoba, i to je bio jedan od razloga zasto smo napustili koaliciju."

S obzirom na svoja iskustva sa Hrvatskom i sa Bosnom, Milosevic nije trebao uputstva kako da zapocne jos jedan rat. Prvi je problem bio naci neprijatelja. Srpski izvori su procenili da je 1996-e godine Oslobojilacka Vojska Kosova (OVK) imala oko 2000 slabo naoruzanih clanova, vecinom seoskih momaka koji su bili u malim grupama i bez centralne komande. OVK je nastala iz frustracije Albanaca kada je medjunarodna zajednica zanemarila problem Kosova na pregovorima u Dejtonu pokazujuci tako da njihova politika mirnog otpora ne donosi rezultate. Tanic je rekao da su Miloseviceveo odbijanje mirnog resenja i njegove namerne provokacije nasilja na Kosovu takodje isle u prilog OVK. U jednom od brojnih napetih momenata u toku unakrsnog ispitivanja, Tanic je rekao da su oni koji su bili protiv Miloseviceve politike bili i protiv terorizma OVK. Tanic: "Tu nema dileme. Razlika je samo u tome kako to da se resi." Milosevic: "Da li je to bio stav medjunarodne zajednice?" Tanic: "Jeste. Pitanje je bilo ko izaziva [terorizam.] Vi ste ga izazvali, ne oni."

Tanic je opisao na koji nacin je Milosevic sprovodio svoju politiku na Kosovu, koristeci kao primer napad na porodicu Jashiri u selu Drenica u januaru 1998. Prvo, rekao je Tanic, potrebno je par srpskih zrtava, da bi se podigla napetost. Onda bi srpske snage zapocele opsti, masivan napad na civilne ciljeve. U slucaju Jashirijevih, Tanic je rekao da su srpske snage znale da su braca Jashiri u kucama sa svojim porodicama. "Nase snage su napadale masovno -- zene i deca su bez ikakve potrebe ubijani." Naveo je jos jedan primer -- napad na navodno snajpersko gnezdo u Decanima na Uskrs 1998 u kome je tenkovska jedinica JA sravnila sa zemljom centar Decana. Snajpersko gnezdo nije unisteno, ali je operacija uspjela da dodatno podigne napetost na Kosovu. Tanic je jos rekao da je 1998-e bio na prijemu na kome je Milosevic u neformalnom razgovoru ljutito izjavio da je, posto svi Albanci podrzavaju teroriste, prirodno da u ratnim sukobima ginu njihovi civili.

Tanic smatra da Milosevicu i njegovim najbliskijim saradnicima nije bilo vise stalo ni do zivota Srba. Jednom su neadekvatno naoruzani srpski policajci bili poslani u Likosane, mesto pod kontrolom OVK-a. Bili su "baceni u smrt", rekao je Tanic, pozivajuci se na policijski izvestaj o incidentu. I u toku NATO bombardovanja, Milosevicev je olako prihvatao smrt Srba (vidi dalje u tekstu.) Tanic je citirao Vladimira Stambuka, bliskog Milosevicevog saradnika, koji je u razgovoru sa nemackim i sa britanskim ambasadorima rekao da "sluzbeni Beograd nema nista protiv toga da NATO malo bombarduje Srbiju."

Milosevic je tokom unakrsnog ispitivanja pritisnuo Tanica oko knjige koju je ovaj napisao o tome kako je Milosevic zrtvovao kosovske Srbe. Milosevic: "Vi tvrdite da sam ja hteo da etnicki iscistim Albance i da ubijem Srbe?" Tanic: "U svom vlastitom interesu. I to ste uradili."

Sledeci problem je bio kako navesti veliki broj Albanaca da napuste Kosovo. Represija i teror su tu koristili, ali nisu bili dovoljni. Iako je vise od 300,000 kosovskih Albanaca bilo raseljeno unutar Kosova zbog ratnih aktivnosti tokom 1998-e, oni nisu poceli masovno da beze preko granice sve dok Milosevic pre pocetka NATO bombardovanja nije zapoceo akciju koja neformalno zvala Potkovicica. Tanic je rekao da je Potkovicica bila stara vojna vezba koju je Milosevic iskoristio da bi resio svoj problem na Kosovu. Celnici VJ, SDB i "reformisti" u vladajucoj koaliciji su bili protiv Potkovicice, jer je ona zamisljena kao odgovor na inostranu agresiju, a to tada nije bio slucaj.

Svedok je naveo da je Milosevic napravio privatni komandni lanac koji mu je omogucio da zaobidje sluzbene vladine, vojne i policijske komandne strukture. Tanic je sudu pokazao pismo koje je jula 1998 Milosevicu uputio general Momcilo Perisic, tada najvisi covjek VJ. U pismu Perisic ostro protestuje sto Milosevic koristi VJ izvan sluzbenih kanala, sto se srpska policija nametnula kao komandant Armiji, sto policija koristi opremu i naoruzanje VJ. Persiic se dalje buni sto Milosevic koristi VJ protiv OVK a da nije objavljeno vanredno stanje i OVK nija sluzbeno odredjena kao teroristicfka organizacija. Tanic smatra da je Milosevic izbegavao ovakve sluzbene deklaracije, jer su za njih potrebne javne skupstinske rasprave. Milosevic je u jesen 1998 smenio Perisica i na njegovo mesto postavio generala Nebojsu Pavkovicica.

U toku rata sa NATO-m, Milosevic je nastavio da koristi svoj privatni lanac komande; namerno je smestao vojsku u civilne objekte, ukljucujuci jednu osnovnu skolu; vojnike je oblacio u civilnu odecu i postavio je tenkove oko Hrama Svetog Save. Iako je unapred znao koji ce biti sledeci ciljevi NATO napada, nekada je evakuisao civile, a nekada nije, ovisno o tome da li su mu u tom momentu koristile vesti o civilnim zrtvama, ili ne. Tanic, koji je bio blizak sa SDB-om, je rekao da su srpske vlasti znale dva dana unapred da ce RTV Srbija biti na meti udara, ali da nisu evakuisali civile, jer su im u tom momentu odgovarale civilne ztve. Ovo je bio deo jasno definisane politike, rekao je Tanic, da se prosiri rat sa NATO-m, jer "civilne zrtve i unistavanje civilnih objekata predstavljaju moralnu pobedu nad NATO-m." Kada mu je predlozen prekid vatre za katolicki Uskrs, Milosevic je odgovorio: "Nismo jos tamo dole zavrшили posao. Videceo o tome kada završimo." "Posao", pretpostavljamo, se odnosi na etnicko ciscenje Kosova od Albanaca. Tuzilastvo je pokazalo sudu pismo od Zorana Lilica, umerenog clana Miloseviceve partije, u kome pise da su stvoreni uslovi da se okonca rat sa NATO-m. Rat je, medjutim, potrajao jos mesec dana.

U leto 1999, prikupljajuci materijal za svoju knjigu, Tanic je imao nekoliko susreta sa ljudima koji su bili blize sedistu moci od njega (Zoran Mijatovic i Dusan Mihajlovic, su bili medju njima). Jedna od tema razgovora bile su masovne grobnice koje su kasnije otkrivene. Tanic je dobio informacije da je policija istrazila navode svedoka, pronasla neke od grobnica i identifikovala pocinioce zlocina, ali da su istrage na tome završile. Tanic je kasnije uhapsen, ispitivan i mucen zbog svojih saznanja o tim istragama.

Tanicevo svedocanstvo je izazvalo buru. Milosevic je utrosio dva dana da napada Tanicev karakter, kvalifikacije i motive za svedocenje. Pokazao je pisma u kome se Tanicevi bivse kolege i izvori informacija ogradjuju od njega i od njegovog svedocenja. Ratko Markovic je napisao pismo. Nove Demokratija je dala saopštenje za javnost i telefaksom ga poslala Milosevicu u Hag. RTS je takodje dala saopštenje za javnost. Vuk Draskovic dao je intervju listu Blic, a Dusan Mihajlovic srpskoj televiziji. Svi su tvrdili da je Tanic sarlatan i lazov. Tanic je na to rekao da se "cini da svi peru ruke od toga." Mogao je da kaze da peru ruke od njega, jer su se svi javno odrekli njega.

Ipak, Tanic je uporno nastavio da tvrdi da ima dva ili tri neovisna svedoka koji su spremni da potvrde sve njegove navode. Tuzioci su pokazali kopiju pisma Generala Perisica Milosevicu, u kome se ovaj zali na njegovu privatizaciju vojske, i pismo od Zorana Lilica, u kome pise da rat sa NATO-m moze da se završi. Tanic je kada je završio svedocenje izneo dodatne dokaze, ukljucujuci tri fotografije. Na jednoj su zajedno on i Milosevic. Milosevic je ranije tvrdio da ga nikada nije sreo.

Pokazala se problematicnom Taniceva odluka da svedoci samo o cinjenicama za koje je siguran da mogu da ih potvrde jos dva ili tri svedoka. Naime, u svojoj pisanoj izjavi je izneo i navode za koje nema svedoka, a od njih se ogradio u licnom svedocenju. U jednom trenutku je Milosevic ukazao na to da u pisanoj Tanicevoj izjavi stoji da je sreo

Milosevica "dvadesetak puta," dok je dan ranije pred sudom rekao da ga je sreo pet do sedam puta. Tanic je odgovorio da su obe izjave tacne. "Moje [usmeno] svedocenje se odnosi na ono sto mogu da potvrde nezavisni svedoci --- a i moja [pisana] izjava je istinita." Sud ce morati da odluci da li je ovo Tanicevo objasnjene prihvatljivo ili mozda razlike izmedju njegovog pisanog i usmenog svedocenja ukazuju na njegovu nepouzdanost.

Milosevic je imao priliku da pokaze da je uspesan provokator kada je insistirao da Tanic objasni svoje akademski pedigre. Svedok je odbio da odgovori na pitanje da li je dobio fakultetsku diplomu, ili ne, cak i nakon intervencije Sudije Meja koji je od njega trazio da odgovori na pitanje. Ni Sud ni tuzilastvo nisu postavili potpitanje posle Taniceve primedbe da ne zeli da odgovori na pitanje, koje mu je vec postavljeno u podrumu dok su ga mucili. Takodje je nerado razgovarao o incidentu iz 1977, kada je osudjenj kao 19-godisnjak, jer je to kasnije izbrisano iz evidencije. Milosevic je pokazao overeni dokument iz beogradskog suda u kome stoje detalji presude, ukljucujuci i to da je Taniceva prvobitna kazna od 19 meseci smanjena na sedam meseci i da je slucaj kaznije "ponisten".

Pretno Vece ce da uzme u obzir sve ove informacije o kredibilnosti svedoka i sve njegove navode kojima direktno povezuje Milosevica sa ratnim zlocinima i zlocinima protiv covecnosti na Kosovu. Sve u svemu, Tanic je imao razlozne odgovore na Miloseviceva pitanja. Dodatna svedocanstva ljudi iz Milosevicevog kruga koja podrzavaju barem neke elemente Taniceve price bi umnogome doprinela njegovoj kredibilnosti i ojacala bi poziciju Tuzilastva.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kako-zapoceti-rat>